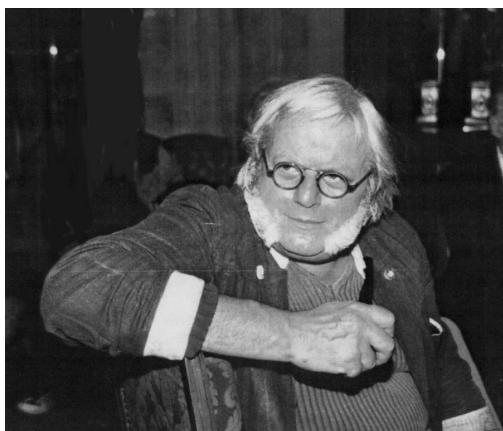

Едуард Дајч

СЕДМОРИЦА
(ВОЈСКОВОЂА)
ПРОТИВ ТЕБЕ

друга трагедија тебанске тетралогије

Рођен у Београду 16. маја 1948. Све школе (са Медицинским факултетом дипл. 1972) окончао у Београду. Радио непуну деценију као лекар (спец. анестезиологије и реанимације). Нема значајних открића у практичној медицини.

Написао своје епопеје (*Херојски хаксабиблон* и *Херојски додекабиблон*) и превео Хомерову *Одисеју*. Превео и реконструисао Европидову трагедију *Ийсийла*. Створио више сатирских драма (игара) од којих се једна (*Сонесийна*) изводила у Музеју позоришне уметности Србије. Превео Казнитзакисову *Аскезу – Salvatores dei* и десетак Кавафисових песама. Тренутно пише наставак *Седморице...*, дакле трагедију, којом ће заокружити “Тебанску трилогију”, *Антигону на Колхида*.

Као у у књижевности, и у науци се бави хеленским и хеленистичким периодом, дакле, историјом медицине и природних наука те епохе. Највеће му је дело *Ерзаистрат на Самоса* – антички Харвеј у коме је приказао природњачка учења Анаксимандера, Алкмеона, Хераклита, Емпедоклеса, Анаксагоре, Леукипа, Демокрита као и лекара Хрисипа, Метродора и других. Централна тема је насловни јунак, Еризистрат, проналазач крвотока и највећи антички лекар уз Хипократа.

Члан је председништва културно-просветне заједнице Београда. Члан је и Удружења драмских писаца Србије, научног друштва за историју медицине Србије, Хегеловог друштва, Удружења Грка у Београду “Рига од Фере”, Друштва Српско-грчког пријатељства, Архангелског друштва.

Добитник је награде “Златни беочуг” за 1997. годину.

Едуард ДАЈЧ

СЕДМОРИЦА (ВОЈСКОВОЂА) ПРОТИВ ТЕБЕ

друга трагедија тебанске тетралогије

Посвећено Maju

ЛИЦА

АДРАСТ	АМФИАРАОС
МОМОС	ГРИВАС
КРЕЗОС	ЕТЕОКЛЕ
ПОЛИНИК	АНТИГОНА
ПОЛИОРКЕТ	ДУГОНГ
ПРВИ ГЛАСНИК	ДРУГИ ГЛАСНИК
НЕПОЗНАТИ РАТНИК	ДУНГОШКИ ХОР НЕРАДИДА
ДЕЦА – ГЛУМЦИ	

НЕМА ЛИЦА:

АРГЕЈСКИ РАТНИЦИ (9)	ТЕБАНСКИ РАТНИЦИ (9)
ИГРАЧИЦЕ (3)	СВИРАЧИЦЕ (3)
СЛУШКИЊЕ (3)	

---

1 Реконструкција “ех піхile”, заправо је ново писање. Садржај драме је проистекао из интеракције личности из два митолошка циклуса – Тебанског и Хексабиблонског – која су, иако их дели велика хронолошка разлика, у митолошком смислу подједнако веродостојни јер, како каже Олга Фолјдеберг (*Мій і античка књижевност*) грешка је придавати древнијим митовима већу веродостојност од познијих ако су митолошки канони у оба подједнако поштовани односно ако је исходиште мита у “несвесном стваралаштву” његовог творца, а не у свесном, тенденциозном заступању неког гледиšта.

СЦЕНА: Пропланак испред Кадмовог града

ХОР: Дугонже моћни боже
крвави спречи рат
зар другог решења нема
зар то је једини излаз
и да из крви наше
да ли баш увек мора
да би настало ново
и наставити нешто
те стрпљиво, полако
да л' мора умрети мајка
или је можда боље
а после кад ојача оно
спокојно одшета мирно
Кад дете роди се само
изнова мораће све
исте понављајући грешке

помози народу свом
што се надвија над Тебом
до клања између браће
да покожемо се сви
цвеће израсте ново 5
пропасти оно старо
да ли се може икад
што вредност некакву има
нови створити живот
да би се родило чедо. 10
да га одгоји прво
и своју одгоју децу
у онај туробни Хад.
без игде иког на свету
да учи и поново ствара. 15
исте имајући муке

* * *

Због чега ратници они
под оном силном бронзом
под Кадмов долазе град
Та лакше би им било
да су из Аргоса златног
јер растојање од Хада
непроменљиво јесте –
када му истекне време
Адраст подиже војску
да би својега зета
у рвању победника првог
поставио на престо
који му збиља по праву
правична одлука беше
смењују они на трону
кад му истече време
као што беше ред
који се злопатио
скупа са Тидејом дивљим владаром Калидона.

у хитонима дорским
тврдим тупкајући путем
да ту оставе кости?
kad veћ za Хадом жуде 20
у њега доспели право
са сваког места на земљи
ма где се нашао неко
очас ће он за Хад.
јунаке без мане и страха 25
Полиника мишица снажних,
немејских славних игара,
Едипа несрћног оног
припада баш к'о Етоклу,
да се године сваке 30
ал' Етеокле је скрши
он власт предао није
veћ потерао је брата
и тумарао дugo
владаром Калидона. 35

који се наљути многи
kad my омашком дрско
из снажне избише руке
и диван улуби пехар
животни одузе дах
када прогнаше њега
Двојица прогнаника
градове прођоше многе
и напослетку до Арга
олујне нелагодне
храстова тешка веома
промрзле кости да загреју
и тукоше се ко звери
к'о први ће да уђе,
боље заузети место,
Призор то био би тужан
ал' не за Адраста краља
гледаше њихову тучу,
јер ако је Полиник
дивљи је Тидеас збиља
ударцем једним само
из те се њихове туче
панкратион је зову
Адраст их препозна одмах
пошто управо две
са зетовима таквим
те им отвори двери
Напокон уђоше они
као титани неки
док их аргејски народ
са много зебње у срцу
гласише јасно овако:
блатњава, уђу у град
који ће Аргосу златном
Грађани добро знају
вечно се клоне ње
што је за једне дар
што је за једне част
Двострука тако се свадба
а припреме одмах

на стрица и братића
омиљен пехар пун вина
те красно вино се проли
и он им рукама голим
а онда запањен беше 40
из Калидона родног.
синоваочева славних
ал' сви се клонише њих
стигоше једне ноћи
те удараше на врата 45
да их пусте унутра
у штали некој макар
и ваљаше се по блату
који ће краљевски син
у дубљој седети слами. . . . 50
да неко други је био
који са прозора помно
борбу титана збиља
сирови рвач без премца
у песничењу првак, ... 55
жртвеног уби бика,
вештина изроди нова
краљица борби свих.
и срећан веома беше
неудате имаше кћери 60
моћан ће бити таст
Аргоса златног града.
све умазани блатом
синови богиње старе
гледаше запањено 65
јер пророчанстви древно
када ратника два,
ратни ће започет поход
бесмртну донети славу.
која је њена слава 70
док за њом краљеви жуде
за друге пропаст јесте
за друге безчашће јесте.
обави веома брзо
за бојни почеше поход.. . . . 75

Два беху могућа циља
ал' грађанима беше
то ново име за Хад –
Тидеас рече јасно
прво Калидон његоб
и образлагаше добро:
али Полиник мудро
предивну огрилицу
жени Амфиараја
за Кадмов да гласа град
и тај пресудни глас,
срећни беху због тога.
други што придоби тако
јер Амфиараос мудри
још док је младић био –
пловио до Колхиде
Невољно је веома
на тај да крене поход
звонкога гласа Медеје,
на обали фазанске реке
“Млади ратниче знај
у твоји родни град
али ако још једном
вратит’ се никада нећеш
За ратове обичне мале,
правило ово не важи,
али немој се никад
јер за јунака сваког
Друго су митски хероји
у митове трпати разне
ал' ти ипак то ниси
И преклињаше стога
похлепну жену своју
ал' она упорна беше
Рече јој јадник на крају
ал' она се насмеја на то
“Веруј ми Амфиарају
на земљи има л’о плеве
сем ове баш нигде нема –
зар те подсећат морам

Калидон или Теба,
свеједно како гласи
Калидон или Теба.
да се освојит мора
а после кренут на Тебу. . . . 80
“Ближи и лакши је циљ”,
кипаркин лепи дарак,
поклони управо оној
те она натера мужа
на збору великаша. 85
и Полиник и Адраст
Први због Едиповог трона
савнога војсковићу
јуначка чинише дела
са Јасоном је лепим 90
по оно руно златно.
пристao Амфиарај
сећајући се живо
њених пророчких речи
у далекој Колхиди: 95
да ћеш се вратити срећно
са благом, овенчан славом
на митски кренеш поход
већ ћеш право у Хад.
та патриотска клања 100
тамо се слободно коли,
у ова уплитат мита
један довољан јесте.
они се вазда могу
или стварати нове 105
нити ћеш икада бити".
поносни Амфиарај
да се поклона мане
у жељи да задржи дар.
те Медејине речи 110
и ово одврати њему:
мужева ко што си ти
ал' огрилица оваквих
једино ова постојо
да си пре брака завет,. . . . 115

пресвети, свечано дао
испунит сваки ми хир
некој кукати више,
Те тако Амфиарај
најбоље ратнике Арга
који су некада давно
пловили пут Колхиде
у друштву увек је лакше
Седам му требаше моћних,
тројицу имаше већ –
још само четири да нађе
и после дугих прича
дрскога Капанеја
ове уреза рече
“Ратника с овим штитом
ни Крон ни Кронов син
неба и земље свеједно
Партенопеаса храброг
чије бронзане стреле
Хипомендота снажног
најдаље бацит од свих
и Етеокла из Арга
кога му искова Хефест
на путу његовом нађе
Али беше и млађих
да још никада нису
Момос са Самоса влажног, Грилас са Икарије,
Кресос из Феникије,
за кога злурадо тврде
и још четврти онај
који безочно вели
самим Олимпом влад’о
те је сишао доле
невоље њихове дели

да ме слушати мораши,
зато се повинуј томе
не бојни поход се спремај”.
војску прикупљат поче
јунаке без мане и страха . . . 120
са моносандалим оним
јер већ кад иде у Хад
и мање досадно, збиља.
за свака врата по једног
Полиника, Тидеја, себе . . . 125
ратника храбра, сура
придоби четворицу ових:
који на своме штиту
које му дођоше главе:
нико оборит неће 130
ни сви ратници пакла
макар напалии скупа”.
сигурне руке и ока
никад не промаше циља,
који ће тешко копље 135
и то на мету право,
kadrog да оштрам мачем
свакога ко му се грешком
располути к’о тикву.
за које вероваше 140
битака спознали чар:
Грилас са Икарије,
нећак некаквог краља
да син је камилара,
Полиоркетос дрски 145
да је некада давно
ал’ му ту досади, ето,
да са људима смртним
бар једно извесно време.

*

Али шта се то збива
Да ли већају можда
или надвлада разум,
те одлучише најзда
и тако избегну дах
јер пророчанство је јасно:
од седморице један

што застадоше ови?. . . . 150
како напasti град
у шта заиста сумњам,
да се врате у Аргос
ледене смрти црне
један ће остат’ само 155
неће отићу у Хад

АДРАСТ:

Због чега застасмо сада

чему пауза ова?

АМФИАРАОС:

Момос исприча свима
да ће се само један
и никоме не пада на ум
Кадмовог срљају града

за пророчанство оно
са овог похода вратит
да на зидине тврде 160
када зачуше то.

АДРАСТ:

За такво пророчанство

збиља још чуо нисам.

АМФИАРАОС:

Свеједно, оно постоји
још у Немејској шпиљи
kad сам с Ипсипилом
Зевсу за срећан пут
и видео сам тада
свега што ће се збити,
тако бар учењаци
Угледах слику гује
како нападе дете
потом угледах лестве
што сада су пред нама
Зевсовим оборен громом
и његов урлик сам слуш'о
и разби се к'о тиква
и из његовог тела
налик на ону прву
Археморосу славном
која се пише под Тебом

ја га сагледах јасно
на пољу громовника
левану давао жртву 165
и успех похода нашег
јасне слике у води
пророчке фантазме то су,
називају та стања.
змајевске, зелено жуте 170
неко мало, у цвећу
на зиду бедема оних
и Капанеја где пада
или каменом неким
док тако падаше дуго 175
када паде на тло
гује покуљаше неке
која одузе живот
првог с мртвачке листе
управо овога часа. 180

АДРАСТ:

Зашто ми рекао ниси
не бисмо залудно тако

још онда о свему томе
до Тебе морали ићи?

АМФИАРАОС:

Нико ми веров'о не би,
 говорили би за мене,
 што си нас наговар'о

бедни кукавни зечић
зашто си упоран био,
 да кренемо на поход? 185

Да жени угодиш твојој
 А још да ми је жена
 пред очи јој смео не би'
 "Ти љубоморни створе
 што такав поклон добих
 А ти, шта си ти икад
 С аргонавтике оне
 велиш то је од влаге
 Сви скупоцено нешто
 а ти костобољу само
 шта заповедник ради,
 к'о да си заљубљен био
 Кад све те ужасне слике
 одлучих се за Хад
 колико о томе знам,
 ал не гњаве никог –

покрећеш тол'ке људе?
 сазнала за све то
 и слушат' прекоре љуте:
 од зависти си зелен
 од једног краљевског сина . . . 190
 за поклон добио вредно?
 ти се са костобољом врати
 са оне пловидбе дуге!
 у свој донеше дом
 и ону кукњаву вечну: 195
 где ли Јасон дични
 у пустолова тог."
 прострујаше ми главом
 сенке тамо бар ћуте
 ћуте, тумарају, блуде 200
 стога се одлучих тако.

АДРАСТ:

Знаш шта, Амфиарају –
 кад год ти воља буде
 од жене сакрити можеш,
 твојим да водиш путем,
 тамо у туробном Хаду
 да за тишином жудиш –

ти можеш ићи у Хад
 ако се једино тамо
 или због чега друге
 шта ће ти тол'ко друштво . . . 205
 када већ јасно кажеш
 оном леденом, гробном?

АМФИАРАОС:

Мит се одвијат' мора
 ту збиља помоћи нема
 ма шта учинио
 Ако се ремети мит
 смисао живота наших,
 све нарушено је тад –

како означен јесте
 и нико ко је у њему
 не може га променит. . . . 210
 стварност се руши цела
 и живота и смрти,
 ништа остати неће!

АДРАСТ:

Није мени до мита
 са оним благом у њему
 какав ми буде по вољи –
 а не судбина, срећа,
 то последице су само

већ до Кадмовог града
 нови ћу начинит' мит 215
 злато је највећа моћ –
 богови ил' пророчанства
 имања ил' немања злата!

АМФИАРАОС:

Ти си Адрасте уш'о
 још од онога часа
 за прогнанике оне

у овај тебански мит
 кад своје удаде кћери 220
 и помоћи ти нема

из њега изаћи нећеш
и ти и твоје потомство –

АДРАСТ:

Зар нема начина неког
Увек нешто постоји,
из свега па и мита
увек све било би исто –
одвијао би се вазда
те онда поново опет
А пошто то случај није
и нови настати могу
некада нови био,
што не би предвиђено
нови настаде мит –

АМФИАРАОС:

Мудро Адрасте збориш,
од тако великог краља –

АДРАСТ:

Зар ти пророче мислиш
од оних обичних људи
Веруј ми Амфиарају
од оне над људ'ма владат
већ онако по себи,
произилази из тог',
то су само две стране
са једне краљевски лик
много ја тога знам
али у пророчка посла
зато и држим тебе
а не из љубави неке –

АМФИАРАОС:

Већ одавно изгубих наду
превише сам био горд,
изгледа походи бојни
паметна бићу сенка

АДРАСТ:

Доста бре Амфиарају
као да ничего другог
већ само да ти постојиш,

вазда ћеш бити у њему
у миту милости нема!

да се промени он?

неко решење, излаз 225

јер да тога нема

један једини мит

од почетка до краја

и тако у недоглед само.

јер митови разни постоје . . 230

пошто је сваки стари

нешто се десило друго

те лагано ил' нагло

реци зар није тако?

то очекивао нисам 235

сад си ме мало смео.

да краљеви су глупљи

што зависе од њих.

веће мудрости нема

краљ сваки мудрац јесте 240

ил' да друкчије кажем

ил' сликовит да будем

оног новчића златног

а мудра сова са друге

све што је потребно краљу . 245

се збиља не разумем

на храни, стану и плати

та ја сам краљ не жена!

да нешто ћу научит ново

сада то увиђам јасно 250

изоштре разум много

када сијем у Хад.

само о себи причаш

на овом свету нема

мудрост и судбина твоја . . . 255

одговарај већ једном
из овог Тебанског мита,
Јасан одговор дај

има ли излаза неког
има ли или нема?
да знам шта чинити ваља.

АМФИАРАОС:

Решење једно постоји
Мит збиља изменит' не може
ал; ако има јунака
за њих правила таква,

и за прилике такве.
онај што је у њему 260
из неког мита другог
ваљда, не могу важит

АДРАСТ:

Има ли таквих међ' нама

јунака митова других?

АМФИАРАОС:

Има, како да нема
кога ти споменух већ
о пророчанству мрачном
И Грилас, другар његов
и Феничанин Крезос
да је Кадмова рода
прогнан због злобе људске
мајка му ропкиња веле
моћни јунак Херакле
ал' му је отац Зевс,

ето га Момос онај
од кога и започе прича 265
из оне шпиље клете.
са Икарије племић,
који за себе тврди
и син тирскога краља
као што обично бива 270
оданде из Јудеје,
мајку обичну има
те тако Кронов је унук.

АДРАСТ:

Доста, немој разстезат'
здрави су корени важни –
Морам их видети сместа,

генеолошко стабло 275
то је довољно нама.
позови их да дођу!

Одлази Амфиараос.

ХОР: О моћни Адрасте краљу
у покушајима тужним
судбини измаћи нећеш
Као усамљен гавран
усред хрпе мртвака

залуд се мучиш сад
тебански мењајући мит
ма шта чинио знај! 280
на овом остаћеш пољу
који ти саборци беху!

Адрасти вади мач.

АДРАСТ:

Тишина глупаве жене,
једну још реч да чујем,
а ја ћу к'о хорег скакат'

умукните већ једном!
и ваше летеће главе
међ' лешинама вашим. 285

Радосни биће то плес –
у коме за досадни хор,
места под сунцем неће

најава новог мита
који лелече вазда,
никада бити више.

ХОР: (Зайлаино узмичући)
Опрости моћни краљу
да нови настаде мит,
да још је онај стари
те по навици тако
Ал' сада, кад је већ тако
говором, песмом и плесом
све подухвате твоје

ми нисмо схватиле одмах
погрешно веровасмо 290
добро познат нама
исте говорисмо речи.
улога биће нам нова
ми славићемо тебе,
чим неки миг нам даш 295

АДРАСТ:

Тако већ може децо
можете опстати сада
Времена, ето, су друга
прилике, ето, су нове
јер када владар један
и бедни мораће хор

само на такав начин
у новонасталом миту.
све се мењати мора,
чак и за краљеве моћне
невољно мења ћуд 300
у томе следити њега.

ХОР: Слава ти моћни краљу
оном исконском миту
овом што сад се ствара
биће да славимо тебе,

ти славан беше у старом
славан бићеш у новом
а нама једина сврха
о светли, о моћни краљу! . . . 305

Враћа се Амфиараос са Момосом и Гривасом.

АМФИАРАОС:

Ево те двојице нових
трећега нашао нисам,
да све ти исприча Момос –

које поменух ономад
ал' је најбоље, ипак,
од њега започе ово.

Момос оклевава и цујка.

АДРАСТ:

Дакле ратниче млади
Чуо сам, причљив си много,

почињи, причај сада!
дела да чујемо све 310

Момос и даље цујка.

АДРАСТ:

Зар такви су нови јунаци!
ал млохави, дебели,
новонасталог мита?
пред својим оцем и краљем
к'о бор у тихој ноћи

Млади, додуше јесу,
зар то су нови хероји
Кад ја младић сам био
стај'о сам усправно, мирно
а не цупкао тако 315

ко курветина трачка
од збуњенога пијанца

на ћошку кад љубав проси
неког прохладног јутра.

АМФИАРАОС:

Ма не није он такав,
ал' сав се одузме јадан
препун је прича био
– чим угледасмо тебе
Хајде Момосе млади
то је добар велики чика

јуначина је то права
кад неког угледа краља.
док долазисмо овамо 320
говора изгуби моћ.
неће ти ништа краљ
он воли послушну децу

Момос и даље цуїка.

АМФИАРАОС:

Ама Адрасте враћај
Није наш Момос крив,
да горопадни те краљ
док исукан држи мач

у корице тај дуги мач!
та шта би мислио ти 325
ваби и мами да приђеш
и виче: “Нећу ти ништа”.

Адрасӣ враћа мач у корице, али Момос и даље цуїка.

ГРИВАС:

Познајем Момоса добро,
пред сваким значајним ликом
никад до сада није
Ако се одмакне краљ
Момос ће почети опет
као играчкице оне

он се укипи често
из мита старог ил' новог
великог видео краља. . . . 330
само пар корака даље
причати као навијен
којих на Родосу има.

Адрасӣ се одмиче йар корака. Момос, најзад, ћротовара.

МОМОС:

У громљу скривен сам био
из мога раног детињства
из шиљака густог

што ми је навика стара
када сам вирио вазда 335
док жене мокре ил' нужде...

АМФИАРАОС:

Ма не прича се тако

пред једним великим краљем!

МОМОС:

Ја друкчије не могу
ил' слободан лепршав,
ако вам је до приче
да на свој је испричам начин

л'сам укочен, спутан
трећега немам стања,
остав'те ме на миру. . . . 340
– тако ил' никако друг'че!

АДРАСТ:

Остави га на миру,

баш живописно прича!

МОМОС:

Видим разуме ме краљ
да вазда неспутан буде
дакле, да поново почнем,

јер уметнику је важно
када збори и ствара
где сам то оно стао? 345

АДРАСТ:

У грму чучао си

МОМОС:

Ах, да, одиста тако!
управо поред шпиље
и штркљаста ропкиња она,
Зевсу подносили жртве
На змију набасах тамо
и укочих се од страха
нетремице је гледах,
Потом шарена змија
те ми сиктавим гласом
“Ја сестра сам од тетке
кога на превару уби
и стога свештенике
од тада веома мрзим
А ја узвикнух на то
“Тај бог је заиста дрипац
Змија засикта страшно
“Дебели, зауздај језик,
Свакоме намах је јасно одма’
са Фебом да сличности немаш
дакле, прилику сваку
гледам да искористим
оствариће се тако
“Само један од седам ю—
свом ће се вратити дому
за гозбу лешинара,
Ал’ да учврстим веру
морам те глоцнути мало
душа ће дебела твоја
велика биће то част
Јер вековима ће тебе
славити твоје име,
сваког похода митског
уважава веома,
На гробу ће се твоме

и гледао жене док нужде.

У грмљу скривен сам био
где су Амфијар мудри
да л’ Ипсипила беше,
поливајући се водом. 350
дремљиву, вел’ку, шарену²
као малочас пред тобом
и она, Звеса ми, мене.,
огромно исправи тело
ову исприча причу: 355
славног моћног питона
онај Аполон – Феб
и пророке тог бога
те гледам да наудим њима”...
да сам мишљења истог 360
и ја га презирем много”.
и ја се уђутах опет
он дођиће ти главе!
чим угледа тебе
нит’ памећу нит’ лицом 365
kad год се укаже мени
а мислим да ова је добра
пророчанство то древно
од седмориће један
а остали ће остат’ 370
супова, гаврана, врана.”
у страшно пророчанство
нећеш осетити ништа
к’ перце одлетет’ за Хад
за град и сав твој род. 375
Археморосом звати,
пошто се прва жртва
посебно тебанског овог
поштује веома много.
окупљат силни јунаци 380

2 Упућујем на расправу „шарка – поскок” у коментарима *Иисијиле*.

сваке године треће
целеров венац да носе –
ти ћеш претходник бити
која у ледени Хад
То гуја рече и скочи
скочих даље и више
Ја уверен сам тврдо
толико скочити неће
за невероват' је збиља
онај што бежи од даха
Ал' змија упорна беше
и док смо јурили тако
тамо на тлу, међ' цвећем
те мојој узвикнух гуји:
стићи ме никада нећеш,
ал' ако погледаш лево
немоћно дете неко
пркосећи савету Феба⁴,
Боље сардела у здели,
“Истину Момосе збориш”,
“то дете лакши је плен,
да ћу ја, чином таквим,
Ко повероват; може
славни Архемор онај
“Само ти грицни њега
Пророци ионако,
све знаке што су у вези
Дете је подједнако
као и сваки ратник –
да своју учврсти веру
иако јасно ми није
kad ће и њега самог
“Ти не познајеш људе
мудра ми рече змија,
које ће имати пророк

и такмичити за час
немејске игре то биће
ћутљиве поворке оне
хрли без трунке страха.”
али ја бејах бржи 385
као никад до тада.
док год је Немеиада³,
ниједан јунак силни
шта све учинит’ може
ледене смрти црне 390
пратила ме у стопу
низбрдо, низ камењар,
дете угледах једно
“Залуд сва трка ова
ја сам од ветра бржи 395
лакши наћи ћеш плен
које бауља по тлу
не кажу залуд стари:
неко туна у мору”.
мудра одврати змија, ... 400
али плашим се много
угрозит пророчанство.
да је детенце мало
предводник поворке мрачне”.
и немој бринут’ за исход. 405
на исти тумаче начин
с’ основним пророчанством.
за Архемороса добро
пророку је то доста
у предсказање свето 410
што упоран је у том’
иста судбина снаћи”.
и пакост њихову сву”
“не слутиш задовољство
док гледа седморо гордих 415

3 Немеиада – синоним за немејске игре које се одржавају у Немеји сваке треће године од смрти Офелтиса-Архемороса, 1284. године пре обрта времена (пре Христа одн. старе ере – како вам драго). Награда је била венчић од целера – мртвачке бильке.

4 Фебов савет или препорука да “мало дете не треба само остављати на тлу” истиче сам бог Дионис пред крај драме *Ийсийила*.

како хрле у Хад
као кад овце блејућ'
Растајемо се сада
Момосе мили друже
ја ћу послушат' савет
И грицнут детешће оно
да Археморос буде,
“Боље зечић у лонцу
Чувай се Момосе друже,
не кажу змије залуд:
људских се чувај бића,
дебео, препун лажи
Отрова у њем' има
и зато Момосе кад се
сикни и ја ћу доћи,
Тако се растах с њом
ал' осталде ми у срцу

АДРАСТ:

Значи то цела је прича
које није баш чврсто
како Амфијар вели –
да се дебели ратник
зашто се не би могла
“Седморо против Тебе”
групом дечице неке
ратника играла се
Број мртвих остаће исти –
то ће довољно бити –

ХОР: Премудри Адрасте краљу,
краљевско разрешење
Краљевска увек је мудрост
што краљ сагледат може
твоја ће бљештати слава

АДРАСТ:

Довољно, добри мој хору,
иако признати морам
Ипак, немојте више

и то не слутећ ништа
под месарски одлазе нож.
нека те срећа прати
ти прирасте ми за срце
мудри који ми даде 420
кога одреди ти
истину веле стари:
неко срндаћ у шуми”.
зли су, опаки, људи
своме породу младом 425
меснат је њихов језик
и обећања празних.
више но у гуја свих
у некој невољи нађеш
та пријатељи смо стари”. 430
не видех више је никад
премудра она змија.

о пророчанству оном
као Хераклов стуб⁵
kad је могуће већ 435
замени дететом малим
и сва седморица оних
на сличан заменит начин
која би веома радо
за само шаку слаткиша. 440
тебанском крвавом миту
тако размишљам ја.

крилате ројиш речи,
ти нађе проблема свих!
најузвишенија збиља 445
то смртник кадар није,
док је света и века!

доста је хвале било
да је заслужијем, збиља.
упадат како вам волја 450

⁵ Поређење “Херакловог стуба” одн. “Гибралтарске стене” са тврдоћом и постојањешћу очувано је до данашњих дана (“As a rock of Gibraltar”)

док силни ратници зборе
а знаци то биће ови:
или кад узвикнем громко
Тада одмах, у трену
то поштовање увек
А што се мудрих тиче
те наудити неће –
што вам наредих јасно,

ХОР: Сваку ти уписмо реч

АМФИАРАОС:

Замис'о твоја је краљу
ал' како да малена деца
то запазит ће Тебанци,
толико кол'ко се прича,
То ће покварит' све –

АДРАСТ:

Пророче Амфиарају
своју не примаш плату
већ само за мисли мудре –
Ти већ одслужжи своје

АМФИАРАОС:

Из ових ја бих се стопа
само да смем од жене
да њу слушати морам
више од сваког бога

АДРАСТ:

Онда седи и ћути,

МОМОС:

Значи од мене тражиш
то збиља није тешко

већ само кад знаке вам дам,
или кад мач исучем
“Тако ми небеског Зевса”.
ви почињете са грајом,
код свих глупака буди. . . . 455
њима свеједно је то
да л' разуместе ово
досадне, глупе, жене?
к'о калимноске спужве⁶

одиста веома добра 460
у миту замене нас
макар и глупави били
а богови још лакше.
замисао пропашће добра.

заборављаш се мало 465
да вазда закераши нешто
изгледа да их немаш.
боље се враћај у Арг.

у златни вратио Аргос
јер познато је теби 470
више од сваког краља,
више од свега на свету.

пусти да мудрији зборе!

решење овог проблема,
– овако чинити мораши: . . . 475

6 Калимнос, острво у Додеканезу, северно од Коса а јужно од Лероса, познато је, од давнина до почетка овог века, по сунђерашима – гњурцима, ловцима на сунђере, школјке и потопљено благо. Они, и дан данас имају своје колоније на Карибима (Тампа-беј, Флорида) и на Пацифику (Цело једно омање хавајско острво насељавају њихови потомци)

Обзани свуда по крају
у коме неки ти бог,
указа се и рече –
почуј сад вољу моју
Тебу са седам врата
мораш одржат' овде
и то не обичне неке
а глумци плаћени биће
Гомила онда ће деце
похрлiti овамо
лако ћеш изабрат' тад
јунака без мане и страха
Два су услова само
то довољно је за глумца,
Гломазност делује збиља
у пословима овим

АДРАСТ:

Чујеш ли Амфиарају
Није Момос к'о ти
и птица злосутница
већ је окретна ума
нови стварајући мит
Трчи Амфиарају
да се представа спрема
Доведи све које нађеш
који нам ноћу краду
Доведи и доста пастира
и њих ћемо у глумце
за жртву Бучноге богу
те ћемо седети лепо
руменог пити вина

Амфиараос оīрча.

АДРАСТ:

А ко ће редитељ бити
ГРИВАС:

Немој бринути краљу –
иако Момос мисли
ја надмашујем њега
баш као славуј врапца,

да си уснио сан
Дионис, Феб, ил' Зевс
“Адрасте, брате мили,
пре но што кренеш на град
ти позоришне игре 480
само мени у славу,
него са децом малом
златом колико су тешки.
свих овдашњих сељака
седморо најглупљих, крупних . 485
да седморку силних
похода одглуме овог.
да велики су и глупи
за ратника и краља.
а глупавост је врлина 490
ратничко-глумачким сад.

како мудрачки збори!
удосађени пророк
која ка судбини хрли,
који судбину мења, ... 495
управо овог часа!
и брзо пронеси гласе
по вољи бога Бучног.⁷
деране сељачке дрске
све што понети могу. . . . 500
све са овцама скупа
а овце ћемо на ражањ
и гозбу за хероје,
укусног грицката меса
док се будале колуј.. . . . 505

представе дечје ове?

то већ је посао мој
да је за децу боли
у умећу и песми
зато ти велим краљу 510

⁷ “Бучни” је атрибут Диониса баш као “Светли” Аполона.

представу додели мени

и покајати се нећеш.

АДРАСТ:

Онда је решено све

можемо дремнути мало.

Заваљују се у лежаљке и хрчу.

ХОР: (*Tихо, да их не пробуди*)

Да су прилике старе
мудри савет да дамо
ал' ето новом се миту
те шапућемо тужно
јече гајеви, шуме,
док вије наше се коло
и монотоног бубња...

на нас био би ред
да укажемо на зло
морамо прилагођават' 515
место да песма се ори
и брда околна тресу
уз музiku китаре

Адрасӣ се накашља и хор најло ућућа.

АДРАСТ:

Неко зујање зачух
ил' можда пчеле вредне
Да л' то пацови пољски
и слични глодари мали
ил то шуми ветар
кроз лишће храстова оних

цврчици изгледа нису 520
прекидоше ми сан?
ил' волухарице, хрчци
залихе жита краду
овај беотски, врући
дрвета Зевсових светих? . . . 525

Адрасӣ йоғледа Гриласа који сијава и 'рче.

АДРАСТ:

Ма то изгледа овај
Зевса ми, снажан је младић
Уочи крваве битке
ново је заиста доба
на нови се ратује начин
него и бритким умом –
Краљеви навикли нису
они највише воле
слушају гласне мисли
Збиља је досадно много –
Ах, да, сада се сетих:

несносне ствара звуке –
овај са Икарије.
к'о дете на сиси спава
те су и људи нови, ... 530
не само копљем оштрем
заиста ново је све.
да сами причају наглас
kad поданици им бедни
и друге краљевске звуке. . . 535
са неким причати морам!
“Тако ми небеског Зевса”.

ХОР: Слава ти велики краљу
славна ти бесмртна дела
док златно сунце сија,

славно је име твоје,
вазда ће славити тебе,
море хучи, таласа. 540

<p>ифестиони* ричу</p> <p>АДРАСТ:</p> <p>Доста ни речи више немојте буком пробудит' представу нову за оне</p> <p><i>Момос најло искаче из лежаљке.</i></p> <p>МОМОС:</p> <p>Идеја моћна ми паде како се не сестих ње Представа битна јесте поколебат' Тебанце Зар се не сећате се речи бесмртно му је име kad је опседао град, то сад сигуран нисам, “Са чет’ри поворке моћне а најважнија – пета – Зато пошаљи неког, у град Кадмов да уђу злокобно, рашире градом – или то можда гласи то сада и важно није јер само ћемо их тако у ком’ се јадници крију kad уверени буду</p>	<p>а камена тресе земља.⁸</p> <p>више ми досадно није Гриваса док он ствара глупаке из Кадмовог града.</p> <p>изненада на ум, ... 545 раније, јасно ми није! али довољна није изнутра можемо само. славнога војсковође, али се не сећам њега, ... 550 Ниниву ил’ Тетрабиблос ово отприлике рече: ударићу на град у љему чека мој миг". или двојицу боље,. . . . . 555 и пророчанство оно, “од седморице – један” “од једног седморица” ал’ знate шта желим рећи, измамити из града, ... 560 к’о пухови у јами, да вође побише наше.</p> <p>дрско-безумних збиља што би у јеку рата у тврд, под опсадом, град? . . . 565 на све што мрда мотре ил’ дете које бауља ни птица, ни буба, ни црв па још причљива много како ће ширити вести? . . . 570</p>
--	--

* Ифестион = вулкан

8 Дунгашком хору Нераида су dakako познати завршни стихови епопеје *Херојски Додекабиблон* вашег писца будући да је Дугонг највећи пријатељ Полиокрета коме је атрибут “Весели” (одн. друго име “Весели дечко” из *Херојско^г Хексабиблона*.

МОМОС:

Имамо двојицу таквих
из оног истог мита
за камилара Креза
надам се већ чуо си већ –

АДРАСТ:

Јесам, како да нисам,
од када пророк Амфиар,
феничански племић

МОМОС:

Баш тако, то је тај прави
камилар без мане и страха
ал' други бољи је још,
јер ако гонич камила
шта тек рећи за оног
и то не божанство мало
тек покрајински божић,
врховни Олимпа бог

АДРАСТ:

Одлично, такав нам треба,
такав се појави јунак
тај ће тебанцима глупим
помутити им разум
позовите га да дође
паклени искује план,
да таквог јунака видим
не преза ниодчега,
Хад и Тартарску јamu,
Његова бритка реч
боље од сатаре сваке

МОМОС:

Ти к'о да познајеш њега
управо такав је он –

Ојицца Момос.

АДРАСТ:

Дивни су митови нови,
умом се решава све

јунака без мане и страха
из кога дођосмо ми
нећака тирског краља
славно је његово име.

стално на њега мислим, . . . 575
његово помену име,
Крезо, краљевски син.

пламени небески ратник
највећи истока лажов
мислим још већи лажац, . . . 580
тврди да краљев је син
ко представља се за бога
некаквог гаја ил' града
него, ни мање ни више
и краљ богова свих.⁹ . . . 585

као поручен збиља
времена овог новог,
стварно уврнути мозак
те лаки биће нам плен!
и да овде са нама 590
збиља горим од жеље
који се не плаши никог
презире небо, Олимп
празнину васељене!
све то посећи може 595
боље од сваког мача.

баш си га добро опис'о,
одох да га позовем.

од старих много су лепши,
а не звекетом бронзе 600

⁹ Како је Полиоркет постао врховни бог погледати певање *Тартириада – йо-враћак Полиокрећа из Хада у Херојском Хексабиблону* (издање друштва пријатеља музаз, Београд 1993).

Почињите већ једном:

ХОР: Дивни су митови нови
а не звекетом бронзе
шкргутом зуба јунака
ускакањем на бедем
те заврше се увек
Дивни су митови нови

АДРАСТ:

Дрске сте видим и даље
Још увек изгледа нисте
када сте могле сваком
Ал' ето прође најзад
правилима се новим
свако ко опстati жели –
мудрији они к'о ја
Није ли Гревасе тако

ГРИВАС:

(Мамурним гласом)
Да ли то дођоше глумци,
морам још мало зевнут
док ми се роје мисли
најбоља буде од свих,

АДРАСТ:

Где је тај пророк лажни¹⁰
та ништа он кадар није

Амфиараос стиже са буљуком деце.

АМФИАРАОС:

Ево ме моћни краљу

АДРАСТ:

А где си до сада, бре!
да си ти јунак прави
са пастирице две

“Тако ми небеског Зевса”.

умом се решава све
фијуком отровних стрела
клизањем по крвавој трави
и падањем са њега 605
досадним лелеком жена.
посао хора је лакши...

шегачите се још
оно прежалили време
у лице причат по вољи. . . . 610
добра дрскога хора
покорават сад мора
нови завлада мит
схватили су то одмах.
видим да будан јеси.. . . . 615

нек сачекају мало!
и протегнути ноге
како да представа ова
збиља где су ти глумци?

зашто не стиже већ 620
учинит' као што ваља!

ево и глумаца малих!

Ову шачицу деце
сам си могао створит
за много краће време.. . . . 625

10 Адраст овде приhvата аргументацију Ликурка, краља Немеје – види завршетак драме *Итисийла*.

ГРИВАС:

Приђите дечице ближе
другима кесу слаткиша

седморо одабрат морам
и натраг топломе дому.

Дечије кличање и граја.

ГРИВАС:

Ти си дечаче видим
Полиник најбољи бићеш

јак баш као бик,
уверен сам у то!

АДРАСТ:

(Задовољно прљајући руке)
Одлично, решисмо првог –

остаје шесторо још!. 630

ГРИВАС:

(По гледавши прекорно краља)
Ни рече више краљу
А ти видим младићу
разјапио си чељуст
ти прави бићеш краљ –

када редитељ ствара!
да дрзак си и глуп
и тако надмено гледаш
двојник Адраста овог!

АДРАСТ:

Ти си двојник чика Адраста,

благо си га теби 635

ГРИВАС:

(Смешићи гледајући краља)
Двојник Адраста чике
глупо, тупаво гледаш
одиста прави краљ

ти збиља, одиста јеси:
блебећеш шта то вольја
слика и прилика овог

Грилас се промешкољи и уздиже на прстиме.

ГРИВАС:

Кога то тамо видим
неког медведа шпиљског
дивљи Калидона краљ,
још четворица фале
Еј ти, што камен држиш
ти ћеш Партенопеас
ко уме камен да баца
А ти што поред њега
презирива све овде око тебе
за оног Капанеја
да ни небески Зевс
наум да изврши свој –

са шакама к'о шапе
тај ће Тидеас бити, ... 640
и то решисмо сада
јунака без мане и страха.
у својој десници руци
најбољи стрелац бити –
стрелама вичан биће. 645
стојиш и гледаш дрско
ти си најбољи, збиља,
коме на штиту пише
неће спречити њега
kad се већ не плашиш мене . 650

писца и редитеља
нећеш поштоват' вальда

ДЕЧАК КАПАНЕЈ:

А нека Хипомедонт
Он је баш мени налик

ГРИВАС:

Одлично то је шести
за најлепшу улогу ону

АМФИАРАОС:

Дозволи да ја то будем
од седморице оне
на путу судбине наше

ГРИВАС:

Ућути пророче глупи!
улогу отимаш деци,
срам да те буде старче
оном што боли је много,
ко ће најбоље глумит'
који упорно жели
и то не због херојства
За пророчку улогу такву
непогодан веома,
ако је теби живот
иди ка своме дому,
Немој сметати нама
Ти богохулник јеси –

АМФИАРАОС:

Видим да потребан нисам
оправдам постојање –
– у нови одлазим дом!...

Амфиараос узима мач и покушава да се баца на њега. Деца га задржавају док се он коприца.

АДРАСТ:

Вежите пророка брзо
Пошто се, као што видим,
и зато има решења
за успех подухвата,
Донесите сад одмах

славних представа бројних
оног престарелог бога!

мој брат од стрица буде!
неустрашив и дрзак!

остаје нам још један 655
пророка – војсковође.

иако дечак нисам
макар да останем ја
то учврстиће све.

Зар да овако матор 670
као деда слаткише,
узети улогу желиш
та вальда редитељ зна
пророка тупавог оног
у леден да сиђе Хад 675
већ од страха од жене.
прави пророк је увек
та то је свакоме јасно
изгледа осто без смисла
својој враћај се жени! 680
у пословима светим!
ми Бучног славимо овде!

да макар херојском смрћу
нећу се враћат' у стари –
. . . 685

да нам не поквари све!
живот смучио њему
жртвоват' пророка треба
за освајање Тебе.
покретни жртвеник онај . . . 690

што носимо га собом

још од златнога Арга!

ГРИВАС:

Одлично Адрасте, дивно
редитељ би могао бити,
Најбоље то је решење,
Пророка овог правог
жртвоват' дете оно
Ко би желео сада

да ниси још увек краљ
помоћник наравно само!
тако ће представа почет'
вешто ће оштрем мачем. . . 695
што ће Амфијар бити.
да дивну ту улогу игра?

Заграјаше деца:

– Ja hy! Ja! Ja hy! Ja! Ja hy! Ja! Ja!

ГРИВАС:

Та не можете сви баш
Нека то будеш ти
Ето свршисмо најзад
а сада следећа фаза
пажљиво пророка бријте
посебно гужње оне
он лепа девица бити
да кад су прилике тешке
а, колико сам чуо
Амфијар чедан беше
за време пловидбе дуге
Тај жртвовања чин
да не шалимо се ми,

доволно само је један.
који највише скачеш 700
са поделом улога свих
припрема за представу:
све му скините длаке
јер ће у овом комаду
пошто је обичај древни . . . 705
девицу жртвоват треба
од аргонаута многих
макар са задње стране
што збиља редак је случај.
Тебанце ће уверит збиља . . 710
да су нам намере чврсте.

Амфиараосу секу косу и пажљиво брију све длаке.

ГРИВАС:

Кад окончате са тим
баш девојачко право
а потом зна се већ –

у чедно бело руло
обући морате њега
на жртвеник са њим!

Враћа се Момос водећи камилара Креза.

МОМОС:

Славног доведох Креза
ал' Полиоркета нисам
пошто је, као што чух,
Кадмов, зидина тврдих,
за задатак што доби
“од седморице један”

сиња тирскога краља 715
могао пронаћи нигде
он већ продро у град,
као да знао је већ
да пророчанство оно,
по целој рашири Теби . . . 720

ГРИВАС:

Одлично, значи и то
Нека припреме почну,
Почињемо са жртвом
што је глуми Амфирај,
молитва она света
Чим Полиоркет се врати
кољемо Амфиараја
који предводе глумци
Кад они учине своје
тад наступамо ми

КРЕЗОС:

Полако Гриласе, стани
рече ми Полиоркет
већ ће, кад обави све
крпе запалит' неке
Бели дим ако се вије
да напад почети може
и да ће једна од њих
а не рече ми која
јер кад би знали и то
ни налик боју митском
неке неизвесности има
Иначе, добро си рек' о
мали чиниће глумци
на бедем Кадмовог града б
кликтаво, сурово, храбро,
уз Дионисов урлик¹¹
а остали ће јунаци
иако овако моћном
ал' нећу да други се туже
“Ено га, моћни Крезос,

ми обависмо већ!
по редоследу оваквом:
девице чедне у белом
док пригодна чује се песма
од које кости све трну. . . . 725
и извештај нам преда
и крећемо у напад
ови малени моји.
и намаме Тебанце
и Кадмов пада град 730

моћну зауздај машту
да се враћати неће
на крову купатила
и дим ће покуљат' к небу.
то знак је да све је у реду . . . 735
на оних седам врата
остати отворена
то сами морамо открић
превише лако би било
где признаћете да увек . . . 740
бар тако до сада беше.
први јуришни талас
а други ћу предводит' ја
ацићу се к'о соко
јурнућу као лав. 745
што крв у жилама леди,
надам се, следити мене
помоћ ми потребна није
и говоре овако:
јунак лављег срца 750

11 “Дионисов урлик” или “крик Бучног” вештина је коју је још млади бог Дионис научио у Кибелином храму где га је његова баба упутила у своје мистерије откривши му “тајну крика” – највећу мистерију. Свој идентитет Дионис у драми *Ийсийла* и отвара тим криком.

опет учини исто –
за друге не преоста ништа"...

МОМОС:

Одлично Крезу моћни
к'о што ми једном рече
kad сам примедбе многе
“kad више знаш од мене –
То ми је увек на уму
предлаже, онако у трену,
о ком' сам, много пре њега,

сву славу присвоји себи

“на путу ти не стоји нико”
сајција из Вавилона
на клепсидру имао једну
ти сат направи бољи” . . . 755
увек kad неко други
неко боље решење
ја размишљао дugo.

КРЕЗОС:

Шта хоћеш да кажеш –

на добро не слути то?

МОМОС:

Нико ти Крезосе моћни
да први се попнеш на бедем
пошто је познато теби –
већ само природни след
ко први на бедем се попне –

рекох не стоји на путу . . . 760
и славни Археморос будеш
то није пророчанство
ратних збивања тих,
први са њега пада.

КРЕЗОС:

Та зар детешће оно,
син коњушара неког,
Још никада чуо нисам

из Немеје ли беше 765
ономад постаде то?
за Архемороса два?

МОМОС:

Добро не познајеш видим
с овдашњег што потичу тла
од крви многих јунака
беху можда к'о ти,
Пустињске оне ваше
друкчије много јесу
увек свршава срећно
Ал' овде сличнога нема,
сви утопе се јунаци,
који са урликом лављим

суштину митова ових
где је земља црвена
што осиони и моћни 770
Крезосу лављег срца.
камиларске басне и бајке
тамо на kraју се све
и за поуку служи.
овде у мору крви 775
посебно онај први
на бедем храбро скочи.

КРЕЗОС:

Ти само мене плашиш
да Археморос већ

као да извесно не знам
детешће постаде оно?

МОМОС:

Није то иста ствар,

како би рекао пророк 780

што се копрца тамо
оно детенце беше
а ти ћеш Крезосе бити
баш окршаја ратног
У рату увек постоје
Један похода војног
ал' увек Телемор¹² један,
што глупо изгуби главу
утешну добија част
те му се име слави
не такмичењима тела
играма комедије
јер има ли смешнијег нечег
на крају похода самом
када ће после скупа
за исту трпезу сести
у част небеског Зевса –
Замисли Крезосе друже
комедиографа правих,
од бршљана и лозе
Бучног, кад беше мали,
Крезоске комедије –
и славније биће од свих –
надмашити их неће
док год се камена земља...

КРЕСОС:

познајем песму ту,
малопре помену ти
пошто ћу управо ја
а потом друго тврдиш –
и да ће комедије
Баш ништа не разумем
на почетку и крају –

Сви су схватали да се Момос шећачи са Крезосом сем, наравно, Креза.

МОМОС:

Јаснији морам бити –
прво ћеш с' бедема пасти

на жртвенику црном,
Архемор похода бојног
Архемор самога боја
што две су разне ствари.
Архемороса два 785
и други битке саме
пошто последњи онај
на самом крају боја
да га Телемор зову,
док год је света и вeka . . . 790
већ такмичењима духа
да се људима срца веселе,
него кад јунак падне
пре примирја тренутак
сви противници љути 795
и гозбу почети славну
помиритеља људи?
колико ће се јунака
борит' да освоје венац
које скриваху бога 800
у шпиљи од Хериног гнева.
име ће гласит игара
ниједне игре друге
док год је света и вeka
. . . 805

... тресе а море хучи,
ал' ово питати желим:
да ћу Археморос бити
први са бедема пасти,
да ја Телеморос бићу 810
моје носити име.
зар два ћу погинут' пута
то ипак превише јесте!

све ти описат' редом
и тако Архемор постат' . . . 815

12 “Телемор” одн. “Телеморос” је онај који последњи у боју падне (за разлику од “Архемора” одн. “Архемороса” који пада први). Момос овде износи расширено мишљење по којему се комедије одн. такмичења комедиографа посвећују Телемору баш као што се атлетска такмичења посвећују Архемору (у Немејским играма напр.).

а после, пред сам крај боја
и тетураг' к'о пијан
ко са бедема падне
Дакле, одгегаћеш тако
бленути око себе
камење са бедема пада,
у тела силних јунака,
крв на све стране линти –
које ти мирно гледаш
И тамо, баш пред крај,
омашком смрскати главу
у којој зачине туца
која успешно кува
те славна је по томе

КРЕЗОС:

Глупа ме чека смрт –
већ од авана неког

МОМОС:

Управо то је разлог
комедије се дају –
од погибије на крају –

КРЕЗОС:

Да збила, уистину збориш
свакоме осим мени –

МОМОС:

Зар ти утеха није
ускоро преклат' к'о овцу
Ти ћеш имати част
– древни се обичај тај
“Телемор залогај први
то уклесано на плочи
Делфинског позоришта
ове додаде речи:

КРЕЗОС:

Та зар није већ доста
на почетку и на крају
већ и лешину старца

МОМОС:

Грешиш Крезосе много –
већ, како се вели,
јак, средовечни ратник,

устаћеш узневерен
што би се десило сваком
тридесет стопа високог.
у само средиште битке
док отровне фијучу стреле. . . 820
тешка забадају копља
мачеви главе секу
призори херојски збиља
не знајућ' шта се збива.
Антигона ће теби. 825
каменом зделом тешком
за она укусна јела
према упутствима старим
широм Хеладе целе.

не од копља ил' мача 830
и то на крају битке.

што Телемору у част
заиста смешнијег ничег
права смејурија то је!

свима то смешно биће. . . . 835
баш лепу судбину имам!

што ћемо пророка овог
а потом испећи лепо.
први да грицнеш печење –
увек поштоват' мора: 840
узет' ће Архемора”,
поред улаза стоји
а неки довитљивац
“Пријатну пробаву желим”.

што ћу погинут' глупо 845
овог тупавог рата
први морам да ждерем!

прво то старац није
у годинама најбољим
можда малкице жилав, ... 850

зато га малчице прво
са корењима разним
наравно претходно треба
не сме ниједна длака
посебно скинути треба
то најбитније јесте
уместо девицице праве –
пошто, колико знам,
остаде досад невин
на пловидбама дугим
без женског друштва беше,
а то је доказах исто

и прокувати треба
да ратнички убију мирис
обријати га добро
да остане му на телу
све са задњице оне 855
kad се жртвује неко
а то превара није
са стражње стране Амфијар
и пред тога што често
и походима ратним 860
он је девица-гужња
као девица права

КРЕЗОС:

Ex, сада ми је већ лакше
да печену девицу гужњу једем,
Баш лепо Момосе друже

kad допаде ми част
надам се, с' реном.
с' тобом ћу ломити јадац! . . 865

МОМОС:

Амфирај ил' девица гужња,
није кокошка нека

већ како сада се зове,
па да ломимо јадац...

ГРИВАС:

Та престаните најзад
брине ме, не видех још
Ах не, ено га тамо!
куља крај бедема левог –

већ с' том девицом-гужњом
Полиоркетов знак.
Бели се, виори дим, ... 870
кольите пророка брзо!

Дејије са ножем уздиже се изнад жриљвеника.

АДРАСТ:

Станите, кога то видим
Један је, мислим, Етеокле,

ратника долазе два!
не препознајем другог.

КРЕЗОС:

Ма то је Полиоркет
врховни беше бог
те опет постаде јунак

који некада давно
ал то досади њему 875
да би се дружио са мном.

ГРИВАС:

Нисам уверен Крезо,
Одеђу његову носи
То неки га зликовац уби
осветићемо га скупо –

да то је пријатељ наш.
ал' његов га не носи ход.
и представља се за њега
оружје спремно нек буде. . . 880

Стижу Епеокле и “Полиоркет”.

ЕТЕОКЛЕ:

Зовите одмах ми брата –
желим да први их чује
осим са рођеним братом –
то ни са ким се не дели

вести доносим лоше
јер с' ким да дели се зло
престо је нешто друго,
посебно не са братом.

АДРАСТ:

Шта то чекате сад!

Зовите Полиника! 885

Један ратник оштрећа. Гравас непремиће гледа непознатог ратника “Полиоркета” чији глубави израз лица ошткалања сумњу на злочин.

ГРИВАС:

А ко је овај са тобом –
да то је Полиоркет –
небеско плаве боје,
и дијадема златна –
рек' би ко га не зна,
нису баш сви хероји

Крезос помисли зачас
хитон дорски краји
сребрни имоторакс¹³
к'о Вавилонска курва
али укуса разних има 890
лављим огрнути крзном.

НЕПОЗНАТИ РАТНИК:

Не могу рећи вам име
Хекати заветовах се –
али рећи вам могу

што ми га отац даде
поштоват морам то,
откуд ми одежда ова.

ГРИВАС:

Сав претворен сам у уво,

од нестрпљења горим 895

Сви се окупили да нове вешти чују. Амфиараос користи прилику – вешти се извлачи из веза и нестапаје, онако обучен као девица.

НЕПОЗНАТИ РАТНИК:

Ја вам не могу рећи
што сам извесно зnam
Ја син славног сам краља
а због Антигоне само
да оженим се са њом

ништа више од оног
а то је управо ово:
са острва далеког
до Кадмовог дођох града
јер равнодушна није. 900

¹³ “Сребрни имоторакс” је увео Александар Велики редукујићи класични грудни окlop (“Горакс”) давши при томе већи значај декоративном утиску од дефансивне улоге.

баш била према мени
Али Етеокле, ето
вели да све је у реду
али да свога брата
јер то су вели

Узненада долази Полиник.

ПОЛИНИК:

Лепо од тебе брате,
за суд'бу сестрице дели –
kad треба делити престо –

ЕТЕОКЛЕ:

Тачно! Државна разлог
тебански народ је мени
ко је то видео још
на трону смењује владар,
то мудро заиста није,

ПОЛИНИК:

Ма какав “државни разлог”,
к’о вели “тебански народ”
Као да пита се народ

ЕТЕОКЛЕ:

Свеједно, сад смо на истом,

ПОЛИНИК:

На истом, како на истом?

ЕТЕОКЛЕ:

Остави онда да овај
Непознати нам ратник,

НЕПОЗНАТИ РАТНИК:

Док спрем’о сам се за пут
и за дозволу питам
Антигону ми драгу
румено вино пио
онако у ситне новце

а прилика сам добра.
није се сложио с’ тим
што се бар њега тиче
за дозволу питати мора
баш породичне ствари. . . . 905

када се одговорност
то породична је ствар
то, е то је, државни разлог

у овом је случају пречи
поверио Едипов трон 910
да се године сваке
макар то браћа била,
то увек слути на зло!

којешта, кучине, трице!
мене на трону жели! 915
kad се о власти ради!

заједно ти и ја.

Реци о томе све!

краљевић Атрид... Овај!¹⁴
своју доврши причу.. . . . 920

да с’ Полиником се нађем
нисам смео да виђам
те сам у крчми једној
и коцкао се мало
као што обично радим. . . . 925

14 Етеокле наравно познаје идентитет “Непознатог ратника” те се скоро одао.

Али проклета коцка
то беше основни разлог
једном угрози мене –
али да почнем по реду,
Седео сам и машт'о
и коцк'о у мале паре
онај што знате га ви
ал' мени се представи
из Тебе, у Египту оне,
да с' истоименим градом
Понудих пехар му вина
Да прекратимо време
и мешину попили вина
што баш и није много
јер ја, краљевски син
ти увек к'о смукови пију,
Баш се огласише петли
да променимо руку
а ја пристадох на то
вредео више нег' све
И тако због похлепе
тужно пропадох сад –

МОМОС:

Мани кукњаву друже

НЕПОЗНАТИ РАТНИК:

Ех да, кад прасну зора
и одох потом да спавам
У смирај истога дана
и ово исприча мени
да сада настави он –

*Непознати ратник брзну у љлач и сви ѳа ѹешие, лућају ѹо ѹлећима и нуде
му вина.*

ЕТЕОКЛЕ:

Видим нестрпљиви јесте
све ѡу вам рећи брзо –
Полиоркет се тако
узверао к'о пантер
те јој милом или силом,
узе најлепши цветак
а потом ступи са њом

увек ми дође главе,
због чега име кријем,
сада дотуче сасвим,
било је то овако:
о браку са Антигоном . . . 930
kad наиђе одједном
к'о Полиоркета силног
он да Амонов свештеник јесте
и да послаше њега
везе успостави братске. . . . 935
и он га прихвати радо.
коцкице бацали смо
управо ноћи целе
за такве јунаке силне
а он свештеник, жрец, . . . 940
више од принчева чак!
а он предложи мени
ако победи он
пошто је његов хитон
што сам носио ја. 945
и због мешине вина
ох несрћан сам и бедан!

испричај све до kraja!

ја бејах обучен к'о он
а он нестаде некуд. 950
Етеокле задихан дође
али боље би било
мени је зборити тешко.

те нећу дужити причу
ово се значи збило: 955
у праскозорје још
у одаје ми сестре
то сада важно није
мужа свакога сан
пред народ онај на тргу – . . . 960

– пазарни беше дан
и звонким речи им гласом
само он, други нико!
и држећи се за руке
праћени руљом оном
те седоши на престо
Ја не могу описат’
које обузе народ –
силна владаће Теба
већ и Египтом горњим
а он је тебански краљ,
тако му гласи звање,
двоstruku, од сребра и злата,

а људи тушта и тма,
да Тебом краљеват’ може
Антигона потврди то
у краљевски уђоше двор,
која клишаše стално, ... 965
онако заједно, скупа.
ту радост, одушевљење
јер он им обећа свашта:
не само Хеладом целом
јер је и тамо Теба 970
заправо краљ две Тебе
и круну показа њима,
као доказ тој тврдњи.

НЕПОЗНАТИ РАТНИК:
На коцки је сигурно доби

опасни преварант!

ЕТЕОКЛЕ:

Не знам, ал’ права беше,
главић од жеженог злата
сличну видео нисам
Он потом Антигони
и народу поручи ово:
краљицу слушајте вашу
а не похлепну браћу
Креонте, већ како се зову,
свој ишчекујући час
да се спасете беде
пропаст лебди над Тебом
Руља нас јурити поче
те с’ несрћеником овим
Што се Креонта тиче
kad mi već kraljevi nismo
деда му додуше беше
ал’ за нужнике само
Шта сад чинити треба –

на фалус неки налик 975
а кожица од сребра,
нит чуо да постоји.
ту круну на главу стави
kad мене не буде више
Антигону Кадмова рода . . . 980
ил’ намеснике разне
који вребају стално
стога их побите одмах
док год та тројица живе
верујте ми на реч. 985
али ја хитар бејах
побегох овде до вас.
надам се шчепаше њега
зашто би Креонт био –
надзорник краља Лая. . . . 990
и купатило дворско.
савет ми брате дај!

ПОЛИНИК:

Да ударимо на Тебу
да на престолу владам

и мој да дође ред
Кадмовим градом тврдим!

ЕТЕОКЛЕ:

Тај ред, о томе потом,

ал’ сад то није важно! 995

Лако је брате рећи
ал' тешко је извести то
на његовој су страни
извесно да га има,
те други смишлит' се мора

“да ударимо на Тебу”
пошто Тебанци сада
а ваш, некакви тајни –
сигурно познају план,
а то није баш лако. 1000

ГРИВАС:

Полиоркета добро,
Кад он се утврди негде –
Нема другог решења –

збиља, познајем ја
нико не помери њега!
у преговоре се мора.

АДРАСТ:

Зовите онда јунака
Тај ми се свиђа много,
да је из мита другог,
за тешки нахи проблем
Док ми ломисмо главе
он само за једну ноћ
тебански постаде краљ

и преговори нек почну.
види се одмах јасно 1005
тако лако решење
то само нов јунак може!
представе смишљајући глупе
и делић зоре нове
и Антигонин муж. 1010

Гласник ошрча у Тебу.

АДРАСТ:

Ослободите сада
Одећу вратите му
да војсковођа и пророк
у белом, к'о девица, шета
Гле шта очи ми виде –

пророка Амфиараја!
није долично, збиља
силне Аргејске војске
по овом широком пољу.
жртвеник празан јесте! . . . 1015

МОМОС:

Утече Амфиарај
У Тебу сигурно оде
румено вино пије
о да, превртљиве судбе!
од оне девице-гужње
он сада ждере печенење,
на тихој лаганој ватри

док слушали смо будале!
те с' Полиоркетом сада
и овчији бутић грицка
Место да буде печенење
и ми да ждеремо њега,. . . 1020
јарца хрског, печеног
и румено лоче вино!

ГРИВАС:

Мани сад печеног јарца –
Залуд ми припреме све,
представа пропаде моја –

у глупавом смо стању!
сав стваралачки напор,
бежите децо кући 1025

ДЕЦА – ГЛУМЦИ:

(Задрајаје)

А слаткиши деда
што обећа нама
Плату нам дај нашу

и златни новчићи
kad дођосмо овде!
ил' нећемо мрднут!

ГРИВАС:

Свакоме од вас
не кесу већ врећу
у селима вашим
даривао вас, јер уистину,
Што се пак злата тиче
он увек на бојни поход
да их дарује деци

ја дађу слаткиша
и причајте свима. 1030
да је Грилаславни
глумили сте добро.
ено вам краљ Адраст
вреће злата носи
што нађу се на путу. 1035

АДРАСТ:

(Брани се од деце)
Ма бежите сељаци,
Ко то са собом носи
За поклоне злато?
да се злато пљачка

мајушна гамади гнусна!
на походу бојном
Та поход се спрема
а не неком даје!

*Сва деца су схватали и разилазе се осим оног штo је злумио самог
Адраста.*

ДЕТЕ АДРАСТ:

Рекох да не мрдам
макар новчић једандок не видим злато! 1040
од тог шкртца – краља.

АДРАСТ:

Ево, на ти новчић
Аух, два му дадох –и губи се кући!
враћај други сместа!

Дејше – Адрасти ћерком одлази.

МОМОС:

Добро си извео
– кобајаги, грешком
Да дао си један –
а онда још један

ту превару малу –
два новчића дао. 1045
тражио би још,
и ко зна докле тако.

АДРАСТ:

(Певушећи)

“Краљу познате су
да превари децу
Него доста шале –

разне смицалице
за њега су трице”.
где је сад тај гласник. 1050

што у Тебу оде
Гласник јуручава к'о без душе.

ПРВИ ГЛАСНИК:

Полиоркетос краљ
и свих предела оних
поручује вам ово
Погубити вас неће
и пријатељи ми драги
да расположење
убијањем глупака
да хекатомбу му дате
и мешине спремајте вина
што држите их скривене
Још нешто, њему у част
и нек' плесачице лепе
плешући нешто ново
прославе долазак краља
то је, рече ми, све –

по силног јунака?

горње и доње Тебе
које међ' њима леже
преко гласника личног:
пошто међ' вами јесу . . . 1055
па вели згодно није
њихово сада квари
и зато тражи само
као што обичај јесте
монемваског руменог¹⁵ . . . 1060
ал' он све види и зна!
песме испојте нове
чврсте, снажне, високе
само њему у част
горње и доње Тебе! . . . 1065
ништа не жели више.

АДРАСТ:

Одлично, пристајемо,
Биће како он каже
и хекатомба и вино
и песме удворничке
јер збиља нови је јунак
Кад све то досади њему
ко ће на Едипов трон
тако ми Хада – Плутона
његову поштоват' вољу!

на сваку његову реч!
све испуњено редом
и плесачице снажне,
и све што следује краљу . . 1070
највећи досад од свих.
нека одреди сам
а ја ћу тако ми Зевса
тако ми свега на свету
. . . 1075

Адрасӣ, заклињући се Зевсу, диже десну руку јући неба а заклуњујући се подземљем, левом шаком луја о тло.

ПОЛИНИК:

Али забога тасте
на очев престо да седнем
Кадмовим тврдим градом –
се напокон сложио с'тим –

зар није најзад мој ред
и да напокон, владам
ето га и брат мој
зар не, братићу мили?

ЕТЕОКЛЕ:

Јесам, како да нисам –

увек сам био уз тебе . . . 1080

¹⁵ Вино из Монемваске са источне обале Пелопонеза је сорта позната данас под именом "Малвазија".

АДРАСТ:

Доста, ни речи више!
мирења братска и свађе –
најзначајнији биће
Та зар мислите дрско
око хирова ваших
као да пупак сте света
размеђе путева свих –
граница дана и ноћи,
коју нико сем вас
kad сте у љубави, слози –
– пример смо љубави братске
не може волети тако,
Кад сте у мржњи, у рату,
ми браниоци смо света
без нас – пропашће све,
Ви ништа посебно нисте,
увек мерите колач
те вам уздрхти срце:
И бацате у блато ваш
од вашег отмете брата
“Овај је, изгледа, мањи”,
сопствени дижете део,
А кад стиснеш вас неко
к’о јунак Полиоркет,
један одмах до другог –
“нико нас сломити неће”,
и тако до прилике прве

ГРИВАС:

Мудро си зборио краљу
али сад је пред нама
припремити хекатомбу
није нимало лако
што сам ја стручњак за то...

АДРАСТ:

Е, доста ми је и тебе
Као да досад нисам
жртве подносио разне

Досадише ми већ та
тебански, веле рат
од свих ратова досад!
да цео врти се свет
око односа браће 1085
утроба Мајке Земље
истока, запада, југа,
међа светла и мрака
боље не може чуват’!
гледајте, дивите се – 1090
– нико се као ми
искрено, страсно, до краја!
помагај са свих страна
јединог оног правог
у ништавило пасти! 1095
већ као браћа сва
у братовљевој руци
“Овај, бре, већи доби!”
да онај, наводно већи,
а онда видите, авај: 1100
те поново из блата
онако, укаљан сав.
снажнији, бољи од вас
снуждено збијате се
к’о заједно смо јачи 1105
ко пруће из оне приче
а онда наново све!

крилате ројио речи,
преозбиљан задатак –
исправно, баш како вальа,. . . 1110
ал’ срећа је Адрасте твоја

и твоје братије дрске.
свим боговима скоро
ал’ заборавих то намах. . . . 1115

и једино ти си кадар
Ни рече Гравасе више
већ ове браће луде
да ме залуде више,
Бежите, губ'те се сви
тако ми небеског Зевса

ХОР: Слава ти велики краљу
славна су дела твоја...

АДРАСТ:

Ко вам је дао реч

ХОР.: Позив зачусмо твој
“Тако ми небеског Зевса”

АДРАСТ:

Добро, почеле сте,
Шта то зурите још,
Јер ако шчепам вас ја!!...

Адрасић извлачи дуги мач, а хор, као кокошике, бежи унезверено.

АДРАСТ:

Најзад и нешто мира
У приликама оваквим
у сну савет ћу добит

Сцена ојусће цела, Адрасић осишаје сам и задовољно хукну онако са олакшањем. Адрасић леже у лежаљку и захрка. Лисиће пада на њега и прекрива ћа. Чује се њој славуја. На сцену ступа Полиоркет ћраћен Антигоном и Амфиарајем.

АНТИГОНА:

Зашто је пусто овако
само се чује славуј

ПОЛИОРКЕТ:

(Исукавши мач)
Да л' добро чују ми уши
баш ми се пријело јако
не козе и овце само,
славуј надевен вепром

АНТИГОНА:

Та нећеш појести вальда
упознах те већ добро –

послове извршил свете.
к'о да ми доволно није
и још ми требају глумци
да ми помуте разум.
никога нећу да видим, . . . 1120
смучили ми се све!

славно је име твоје

луде, распусне жене?

заправо лозинку ону . . . 1125
и почесмо са виком.

ал' сад готово! Разлаз!
нестаните сад одмах.

да мало одахнем душом. . . 1130
увек је најбоље лећи.
од неког бесмртног бога.

ти “вепар” девојко рече . . 1135
неко печење друго
ово је право решење:
ил' обрнуто можда?

несрећног тог славуја?
ти си заиста чудак . . . 1140

ил' ипак граница нека
вепар за јело јесте

ПОЛИОРКЕТ:

Ако сам херој прави,
границе померат' морам
Не веле мудраци залуд:
који свакога часа
на земљи ил' свету идеја
Овом славују што хрче с

АДРАСТ:

(Искаче из лежаљеке и ојпреса лишиће)
Силни, бесмртни, боже,
за јело укусан нисам
погледај онај хор
оне су хрскаве, слатке –

АМФИАРАОС:

А ја сам, ето ономад,
пророковао сам тада
на жртвенику црном
зашаш ону поучну причу –

АДРАСТ:

Твој се помрачи ум
та нећеш ли вальда
то светогрђе је страшно!

АМФИАРАОС:

Зар светогрђе је мање
и то не обичног неког
већ једног пророка славног,

АНТИГОНА:

Мени је збиља свеједно
да ли свештеник краља
ал' нипошто славуја!!

ПОЛИОРКЕТ:

Ви полудесте сви!
славуја, пророка, краља
то збиља и важно није –
и све те чудне дилеме –

*На Полиоркетов љокрејт шебански и арђејски ратници, као један, везују
све набројане – једино им славуј љубеже!*

ПОЛИОРКЕТ:

Кога ли ћу то прво
редослед, најбољи,

увек постојат мора:
а славуј за слушање!

а вальда доказах то
је л' то је опис мог посла!
херој је само онај 1145
границе старе руши
и нове законе ствара.
ад ћу заврнут' шију?

матор сам, жилав много,
нађи некога млађег 1150
препун девица сласних
к'о створене за жртву.

био мекан к'о душа!
још док сам лежао спутан
да тебе снаћи ће исто 1155
“причу о копању рупе”?

од оног силног страха
свога појести краља –
То Зевсов изазваће гнев!

овог' војсковођу појест, . . . 1160
војничину тупог
Фебовог свештеника!

ко ће појести кога
ил' обрнуто можда
. 1165

Ко ће сад јести кога
или чак жену моју
да вам прекратим муке
прождраћу вас сад све!!

да испечем и мезнем 1170
изгледа био би овај:

прво птичицу малу
сласан залогај биће
то, за почетак, је доста
пророка ждеру и краља

а потом женицу милу
сочан, хрскав и млад
а нек другови моји
за њих је доволно то. 1175

Улазе Момос, Грилас и Крезос јраћени хором.

МОМОС:

Једна нам птичица рече,
гозба се припрема славна
јер без савета мога
ја саветујем овако:
натаћи одмах на ражањ,
мосхатним белим вином
Жена је видим овде
да л' је то можда она

малопре прху из грма,
те ето дотрчах овде
успешна бити неће
птицу и жену ову
на тихој пећи ватри 1180
уредно преливати.
ал' птичице нема
која ми дојави све.

ПОЛИОРКЕТ:

Мани се птичице сада,
краља и пророка оног,

али како припремит'
то сада мене брине! 1185

МОМОС:

Што се стараца тиче
са корењима разним
Прву пролити воду
да не би касније, стално,

њих дуго кувати треба
и зачинима јаким.
као кад кува се боб
смрадни пуштали ветар.

ПОЛИОРКЕТ:

Није заиста ред
на овом тебанском пољу
и браћу позове ону –
Застани гласниче, почуј!
донесу доволно вина
за неке посебне госте,
још од сахране оца,

да се гостимо сами. 1190
нека отрчи гласник
за све доволно биће
Нек Едипова деца
оног што скривеног држе
које преоста њима 1195
зnam да га имају још!

Гласник ојрча.

ПОЛИОРКЕТ:

Сада када смо сами
досадно бити је краљ
kad прождеремо све
јер ми мисао моћна,

ја вам признати морам,
макар уз краљицу младу
одосмо опет на пут
ономад док бејах краљ . . . 1200

Кадмовог тврдог града,
из ових ћемо стопа
да јој вратимо руно
Велики поход биће

ХОР: Слава ти јуначе митски!
Славне ти замисли мудре!

ГРИВАС:

(Шађуће Полиоркету у уво)
А што се гозбе тиче
Нећемо пруждати ове

ПОЛИОРКЕТ:

(И он шађуће)
Наравно да се шалим –
да никад им не падне на ум
Ох, гле, гласник нам стиже,

ДРУГИ ГЛАСНИК:

(Утицајући задихано)
Ево их стижу одмах
стотину терајући брава
моле те: поштеди живот
А што се Адраста тиче
слободно их испеци

Дојачавају задихана браћа.

ЕТОКЛЕ и ПОЛИНИК:

(У исийи глас)
У задњи стигосмо час

МОМОС:

Сестру, а коју сестру
Ми већ појесмо њу

На Момосов смешан знак рађници везују браћу.

ЕТОКЛЕ и ПОЛИНИК:

(У један глас)
Нек' нас снађе сад та
грамзиви много смо били
Сад, кад Антигоне нема,

ПОЛИОРКЕТ:

То сам желео чути –
и у памет се дајте:
свађат се око трона

из хитрог изроји мозга:
кренути ка Колхиди
кога украде Јасон.
антиаргонаутски, славни!

Славни је име твоје! 1205
Славна су дела твоја!

верујем да се шалиш?
то ипак људско је месо?

само их уплашиш' желим
да без разлога гину. . . . 1210
какве ли вести носи?

синови Едипа јадног
за хекатомбу богу
сестрице њихове миле.
и оног пророка лудог . . . 1215
боље заслужили нису!

сестру да спасемо нашу!

зар мислите печење?
а сада на реду сте ви.

сугуба судба печења 1220
боље и није за нас.
сувишни смо и ми.

слободни сте сад сви
никада немојте више
иако истина јесте 1225

да на каменитој земљи
мање од разне браће
клати се око њих –

престола краљевских има
ал' ипак није баш вредно
живот је пречи вальда?

На Полиоркејов знак ратници одвезују све.

МОМОС:

И шта рећи на крају:
У тиом тиренућку уз гимљавину юјављује се Бог-Дугоњ на сунчаним колима.

БОГ ДУГОНГ:

Зар помислите бедни
Брзо ми створите места

да једете без мене? . . . 1230
крај Полиокрета брата!

Бог Дугоњ седа за тиреју и зајочиње гозба. Све крицка и пущи се и лију се њошоци вина.

БОГ ДУГОНГ:

Видите поземљари
помоћ са неба вам дође
појест' и попит' све
А хор овај шта чека

како је лепо када
kad бисте сами могли
са ове трпезе сјајне?
нек и он с нама седне! . . . 1235

* * *

Весела гозба се окончава и хероји из другог мита одлазе.

АНТИТИГОНА:

Отишо ми је муж
да оно златно руно
Шта ћу сад без њега?

на Аргонаутски поход
у даљну Колхиду врати.
Шта ће се сада збити?

ЕТЕОКЛЕ:

Та зар није све јасно –
ја ћу, као до сада,
а брат ми Полиник
на мој да седне трон
из оног другог мита
на јачем остаће Теба,
то чудо невиђено
да се на једном трону
– Тебом ће владати један,
Кољимо се до смрти!!!

све ће бити к'о пре!
Кадмовим краљеват' градом 1240
опседати у јаловој жељи
а пошто нема јунака
биће што бити мора:
јер ко је видео досад
да разум надвлада бес . . . 1245
два складно смењују брата –
а тај, тај бићу ја!

*Архејски и тибанички хоблици наваљују једни на друге рушећи тиреју.
Антигона сстоји згрануша. Адрасиј бежи и сви јунаци, осим њега, гину.
Осивају само браћа која круже један око другог исуканих мачева.*

ПОЛИНИК:

Добро си рекао брате
А тај, тај бићу ја

Тебом ће владати један
путуј Етеокле за Хад! . . . 1250

Полиник се баца на Етакла који вештиће и ћробада мачем ћруди браћа који се руши на земљу, котрца и најло умири. Потом му Етакле прилази да би скинуо скутоцени оклод али посledњом снаđom Полиник му забада мач одоздо у међицу најичући Етакла као на ражањ. Обојица су мртви

АНТИГОНА:

Ето сад сви су мртви
Ниси ни требао доћи
само си улио наде
ал' добро рече Етеокле:
да разум надвлада бес,
Ал' сад је готово све –
Па ипак, верујем чврсто
овај окончат' мит
сунчани, правичан, мудар
а ја ћу сахранит ове
у заједничкој локви
Кад већ умели нису
заједно скупа буду
на тебанскоме трону
остати загрљени
Нека у истој раци
ко ће краљеват Тебом
Али девојке знајте
да чекам наставак тужни о
Брзог ми дајте коња!
у сусрет судбини новој
у оном што настаје сад –
суманут, зао, крвав,
сконча' макар овако,

ХОР: Тако се представа ова
друкчије могло није –
ал' Антигона ето
Топот се чује коња,
А ви немојте више
– за Антигоном брзо

к'о што речено беше.
Полиркете дични
да ће надвладат разум
“Ко је то видео досад
већ – колјимо се до смрти”!. 1255
свуда пустош и рат!
да ће се једног дана
и да ће настати нови
без клања, крви и ватре
што загрљени леже 1260
румене, вреле крви.
да док су живи били
загрљени к'о браћа
онда ће макар мртви
у заједничком гробу. . . . 1265
вечни сад сневају сан
са Едиповог трона.
нећу остати сада
вога мита старог!
За Полиркетом хитам 1270
у новом срећнијем миту¹⁶
смучи ми се већ овај
и добро што се најзад
макар се свршило све!
на нужни оконча начин – 1275
стари још јак је мит,
ка новом управо хрли.
све тише, тише и тише.
живет' у оном старом –
да нови оживи мит! 1280

КРАЈ

¹⁶ У трећој драми *Тебанске прилобије* Едуарда Дајча, *Антигона на Тавриди* описан је “Антиаргоантски поход” наших јунака.